

OM ØNSKER, HÅB, DRØMME OG MÅL I REHABILITERING

MERETE TONNESEN,
ANTROPOLOG & FORSKER VED DEFACTUM

HVAD ER HÅB?

- en vågen drøm (Aristotle, cf. Crapanzano 2004).
- a følelse eller en forventning til det, der ikke er endnu (Bloch 1986)
- en praksis (Mattingly 2010), noget der kan arbejdes med (Hansen & Tjørnhøj 2014)
- flersidet begreb fra åbent håb til specifikt håb (Webb 2007)
- en holdning eller en eksistentiel forholden sig til (Crapanzano 2003, Zigon 2009)
- håb kan lokaliseres (Kleist 2016)
- håb er *i* en person og *mellem* personer (relationelt, social aspect) (Graven & Brødslev Olsen, 2018; Marcel, 1951).
- at håbe (handling), et håb (en forestilling om noget)

... Håb er mange ting, det er elastisk og komplekst (Tonnesen & Nielsen 2023, forthcoming).

Håbets kompleksitet

Baggrund i Meretes forskning

Eksistentielt –Uden håb, ingen liv

Kan figurere på flere **skalaer**

Vi kan som menneske rumme **forskellige håb på samme tid**

Håb er **ikke statisk**

Håb kan **skabes** sammen og **arbejdes med**

Håb kan **placeres** (håbs-containerere)

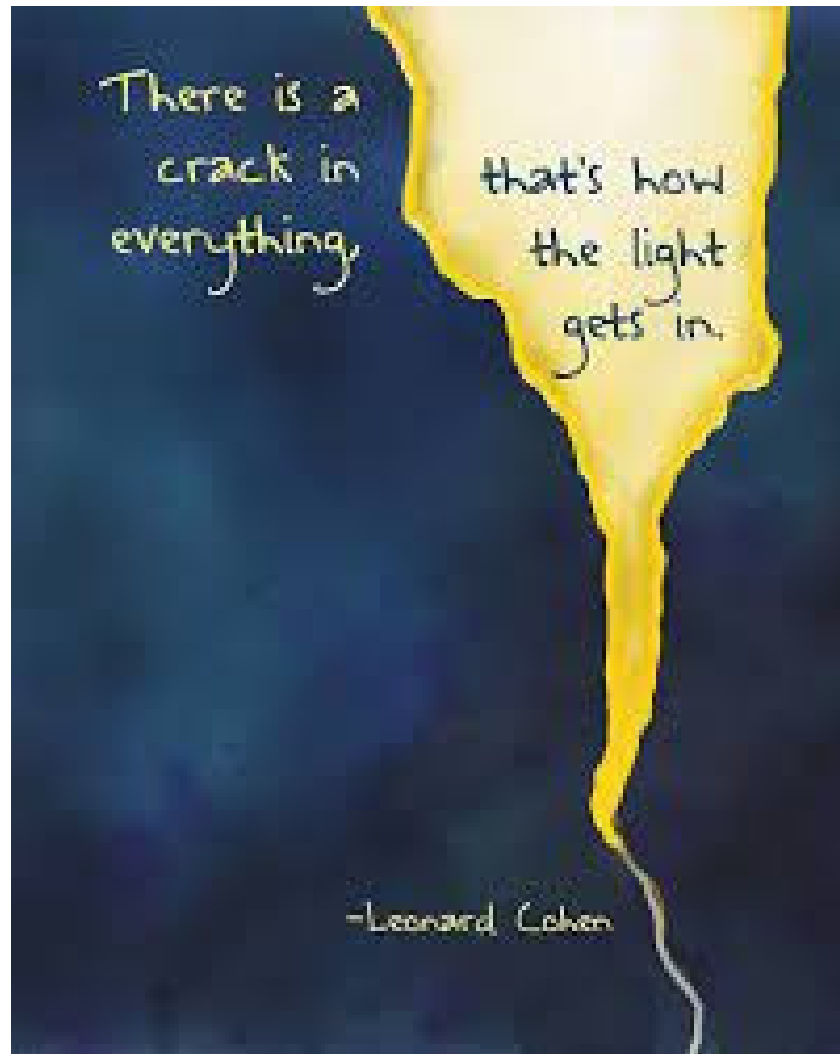
Håb **opfattes ikke ens**

HÅB-CONTAINERE

- Medicinsk forskning
- Andre personer
- Træning

<https://denstoredanske.lex.dk/container>

From: Dawn productions

Kan du huske, jeg spurgte dig, hvad håb betyder for dig?

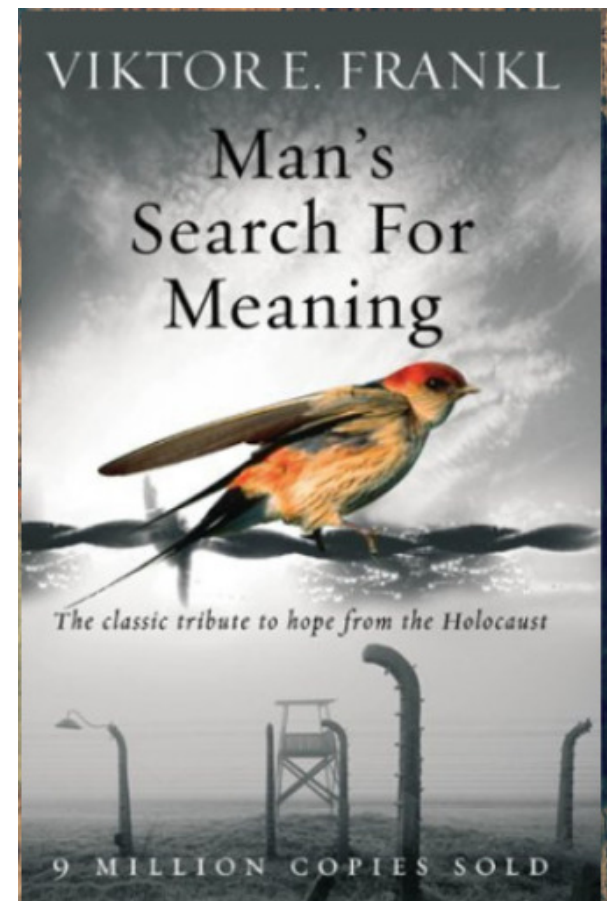
Jeg mener, jeg har tilkendegivet, at jeg håber at øh - ikke jeg selv men at [navn på kone] fortsat kan have en god tilværelse, selvom hun uforskyldt er blevet pårørende til mig. Puha. [han bliver rørt]

Det er nok mit største håb. (Henning, i 70'erne)

AT HÅBE MOD HÅBET

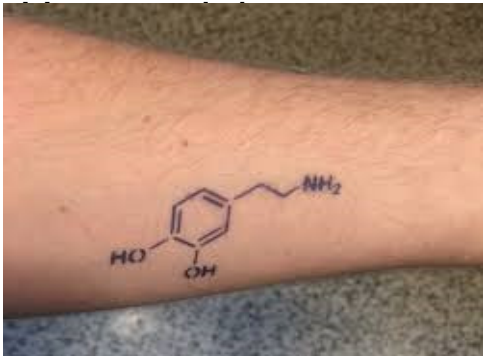
Jo, håb handler om at strække det så længe som muligt. At du dør, før du bliver en grøntsag. Der er håb i det.

(Dennis, i 60'erne)

HÅB

Forskellige oversættelser af og holdninger til, hvad håb er

Her er mit håb [Ian peger på sin dopamin tatovering].
Jeg tænker over, hvad næste skridt er ... håb... alle, mærk dig mine ord, ALLE har håb [lidt senere] Jeg har set dem, der mister håbet, og det er ikke et rart syn. (Ian i 50'erne)

- Selvfølgelig har jeg håb, i hvert fald at det ikke bliver værre.
 - Håb for mig er en strudsepolitik, det er som at sige at ting ordner sig nok
 - Ja! Jeg mener du bør tage kontrol selv, ikke folde dine hænder og sige 'jeg håber, det bliver bedre.'
- (Emil, Morten og Jørgen, alle i 60'erne)

Emil: selvfølgelig har man håb

Emils kone: ja selvfølgelig. At der kan komme en mirakelpille, det sker bare ikke, men man håber altid. Hvis man mister sit håb, synes jeg, så mister man jo meget.

Emil: vi diskuterede meget det der håb [med Morten og Jørgen]

ja

Emil: vi blev aldrig enige ... Håb - du kan ikke garantere håb... man kan arbejde på det og håbe.

Foto: Dima V / Stock.Xchnng

HÅBSARBEJDE

Thansen.dk

SKABE HÅB SAMMEN

”Der er en stor placebo effekt i håb” (neurolog)

- Vi må ikke tage håbet væk. Hvis vi understøtter deres håb for fremtiden, bliver det nemmere for dem at nå deres mål. Hvis vi stiller spørgsmålstejn ved om det er realistisk bliver det sværere for dem. Så for at skabe forandring, understøtte livskvaliteten, det afhænger af håb, ikke?
- Måske er vi sommetider med til at skabe håb? [ved at arbejde med at forbedre funktionsevne] (Fagprofessionelle)

HVID MAGI. GIVE HÅB, MEN IKKE FALSK HÅB

HÅB & MÅL

- **håb er sådan lidt undefinerbar**, det er sådan noget du **har ovenover**, du har et håb om at få det bedre komme til at gå bedre og målet der går du ned i det specifikke – jamen for at komme til at gå , **hvis du har mål om** at komme til at gå bedre hvad skal du så gøre for det. Der skal du træne med dine ryg og benmuskler, men **håbet det er det vi har i os**. At man finder en måde , man finder en ny medicin der kan helbrede eller et eller andet
- og **målet det understøtter visionen, eller håbet**
(gruppet Diskussion om mål og håb)

Læring ved at kigge på håb i rehabilitering

Åbnede for

- tanker om den fjernere fremtid og perspektiver på livsafslutning
- en gnist og intensitet i samtaler
- forståelse for vigtigheden af “at gøre noget”
 - nye perspektiver på rehabiliteringsmål som en slags modvægt til grøntsags tilstanden
 - arbejde med tiden – skubbe fremtiden langt væk og skabe rum til at være i nuet
- Krævede tid og emotionelt arbejde (rummede flere følelser)
-

Læring

Håb og håbløshed hænger uløseligt
sammen
- en pendulering

3 T'er som forudsætning for samtale om håb

- **TID**
- **TILLID**
- **TILSTEDEVÆRELSE**

LITTERATUR

Bloch, Ernest. 1986. *The Principle of Hope*. MIT Press.

Crapanzano, Vincent. 2004. *Imaginative Horizons: An Essay in Literary-philosophical Anthropology*. Chicago: University of Chicago Press.

Graven, V., & Brødslev Olsen, J. (2018). *Hvor der er håb : fra teori til sundhedsfaglig praksis* (1. udgave. ed.). Samfundslitteratur. Hansen, Helle Ploug, and Tine Tjørnhøj-Thomsen. 2014. "Kræft og Håbsarbejde [Cancer and Hope-Work]." *Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund* 11 (20).

Jansen, Steffen. 2016. "For a Relational, Historical Ethnography of Hope: Indeterminacy and Determination in the Bosnian and Herzegovinian Meantime." *History and Anthropology* 27 (4): 447-464.

Kleist, Nauja. 2016. "Introduction: Studying Hope and Uncertainty in African Migration." In *Hope and Uncertainty in Contemporary African Migration*, edited by Nauja Kleist and Dorte Thorsen. Florence: Taylor and Francis.

Marcel, G. (1951). *Homo Viator. Introduction to a Metaphysic of Hope*. Victor Gollancz.

Mattingly, Cheryl. 2010. *The Paradox of Hope : Journeys through a Clinical Borderland*. Berkeley, Calif.: University of California Press.

Tonnesen, Merete and Vinther Jensen, Claus. (udkommer 2023). Hope and haunting images. The imaginary in Parkinson's disease rehabilitation. *Medical Anthropology Theory*.

Webb, Darren. 2007. "Modes of Hoping." *History of the Human Sciences* 20 (3): 65-83.

Whyte, Susan Reynolds. 2005. "Uncertain Undertakings: Practicing Health Care in the Subjunctive Mood." In *Managing Uncertainty : Ethnographic Studies of Illness, Risk and the Struggles for Control*, edited by Vibeke Steffen, Richard Jenkins and Hanne Jessen. Copenhagen: Museum Tusulanum.

Zigon, Jarrett. 2009. "Hope Dies Last: Two Aspects of Hope in Contemporary Moscow." *Anthropological Theory* 9 (3): 253-271.

TAK!

MERETE.TONNESEN@RM.DK

**TAK TIL INFORMANTER FRA MIT PHD PROJEKT SOM GAVMILDT DELTE DERES
REFLEKSIONER OM HÅB, TIL AARHUS UNIVERSITET, DEFACTUM OG SANO
FOR STØTTE, OG TIL MINE PHD VEJLEDERE RIKKE SAND ANDERSEN OG
CLAUS VINTHER NIELSEN.**